

نام درس: علوم و فنون (۱)		باسمه تعالی	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۳/۰۷
نام و نام خانوادگی:	وزارت آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران	ساعت امتحان: ۹ صبح	
رشته: علوم انسانی	اداره آموزش و پرورش شهرستان قوچان	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
پایه: دهم	دبیرستان غیر دولتی راهیان نور	دبیر مربوطه: فاطمه قنبری	
سؤالات	سؤالات		
مبانی تحلیل متن، تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴نمره)			
۱	جاهای خالی را با واژگان مناسب پر کنید. الف)..... در اصطلاح ادبی، شیوه خاص یک اثر یا آثار ادبی است. ب) هر چیزی که ذهن ما را به پویایی درآورد، است. پ) در زمان سامانیان، عمده ترین مرکز فرهنگی به شمار می آمد.	۰,۷۵	
۲	چرا به زبان فارسی نو، «فارسی دری» هم گفته می شود؟	۰,۵	
۳	چرا سبک خراسانی را سبک سامانی نامیده اند؟	۰,۵	
۴	ویژگی اصلی نثر به کار گیری سجع است. (۱) مرسل (۲) موزون (۳) فنی (۴) مرسع	۰,۲۵	
۵	محمد تقی بهار سبک را چگونه تقسیم بندی کرده است؟ (راهنمایی: شش مورد می باشد)	۱,۵	
۶	پدر شعر فارسی کیست؟	۰,۲۵	
۷	نخستین آثار نظم فارسی بعد از اسلام در کدام منطقه به وجود آمد؟	۰,۲۵	
موسیقی شعر (۶نمره)			
۸	صامت ها و مصوت ها را در مصرع اول بیت زیر مشخص کنید. «دانه باشی مرغکانت برچندند غنچه باشی کودکانت برگندند»	۱	
۹	در شعر زیر از «سعدی» کدام حالت به خواننده منتقل می شود؟ ما همه چشمیم و تو نور ای صنم چشم بد از روی تو دور ای صنم روی مپوشان که بهشتی بود هر که بیند چو تو حور ای صنم	۱	
۱۰	هجای آخر واژه «شگفت انگیز» را با علامت خاص آن نشان دهید.	۱	
۱۱	اصطلاح مربوط به هر یک از تعریف ها را بنویسید. الف) علمی که قواعد وزن شعر و طبقه بندی وزن ها را از جنبه نظری و عملی تعریف می کند؛ ب) واحد وزن در شعر فارسی و در بسیاری از زبان های دیگر؛	۱	
۱۲	واژه های قافیه و حروف مشترک آنها را در بیت زیر نشان دهید. «صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را که سر به کوه و بیابان تو داده ای ما را»	۱	

۱	نوع قاعده قافیه را در بیت زیر مشخص کنید. «ای چشم و چراغ اهل بینش مقصود وجود آفرینش»	۱۳
زیبا شناسی (۶نمره)		
۰.۵	در کدام بیت آرایه «تکرار» (واژه آرایه) وجود دارد؟ نشان دهید. الف) در دل چگونه یاد تو می میرد یاد تو یاد عشق نخستین است (فروغ فرخزاد) ب) ستون کرد چپ را و خم کرد راست خروش از خم چرخ چاچی بخاست (فردوسی)	۱۴
۰.۵	واژه های و در عبارت زیر سجع متوازی دارند. «ای کریمی که بخشنده عطایی، دل ما را هوای خود ده، و چشم ما را ضیای خود ده.»	۱۵
۱.۵	در عبارت زیر «سجع» را پیدا کنید و نوع آن را بنویسید. الف) پشت و پناه سپاه من بود، در دیده دشمنان خار و بر روی دوستان خال. ب) هر که در پیش سخن دیگران افتد تا مایه فضلش بدانند، پایه جهلش شناسند. پ) آمد موج الست، کشتی قالب بیست / باز چو کشتی شکست، نوبت وصل و لقا است	۱۶
۱	درست و نادرست بودن عبارت های زیر را مشخص کنید. الف) از تقابل سجع های متوازی موازنه به وجود می آید. ب) نا همسانی دو واژه در تعداد حروف «جناس ناقص افزاشی» است.	۱۷
۱	آرایه «موازنه» را در بیت زیر با ذکر دلیل نشان دهید. «نظر تا کنی، عرض نقل است و می نفس تا کشی، حرف چنگ است و نی»	۱۸
۱.۵	انواع جناس را در بیت های زیر بیابید و بنویسید. الف) مگذران روز سلامت به ملامت ، حافظ چه توقع ز جهان گذران می داری ب) منگر ک شه و میری ، بنگر که همی میری در زیر یکی توده رو «کم ترکوا» بر خوان پ) چو دید آن درفشان درخش مرا به یاد آمدش بانگ رخس مرا	۱۹
نقد و تحلیل نظم و نثر (۴نمره)		
۴	شعر زیر را از نظر قلمرو ادبی «کنایه، تشبیه، تشخیص و مثل» بررسی کنید (راهنمایی: در این ابیات سه مورد تشبیه، سه مورد کنایه، یک مورد تشخیص و یک مورد مثل وجود دارد) هر که زین گلشن، لبی خندان ترا ز گل بایدهش خُرده ای از مال دنیا در بساط هر که هست هر که می خواهد که از سنجیده گفتاران شود صبر بر جور فلک کن تا برآی روسفید قطره آبی که دارد در نظر گوهر شدن خاطری فارغ ز عالم چون توکل بایدهش جبهه وا کرده ای پیوسته چون گل بایدهش بر زبان ، بند گرانی از تأمل بایدهش دانه چون در آسیا افتد تحمل بایدهش از کنار ابر ، تا دریا تنزل بایدهش (صائب تبریزی)	۲۰

تمت به ناز طیبیان نیازمند مباد

پاسخنامه	
مبانی تحلیل متن، تاریخ ادبیات و سبک شناسی	
الف)سبک	ب)متن
پ)بخارا	
۱	به این دلیل که زبان دربار ساسانیان بوده است، دری منسوب به دربار
۲	به علت آنکه اوج آن در زمان سامانیان بوده است.
۳	گزینه (۲)، موزون
۴	سبک خراسانی، سبک عراقی، سبک هندی، دوره بازگشت، دوره مشروطه، دوره معاصر
۵	رودکی
۶	ابتدا در سیستان و سپس در خراسان بزرگ
موسیقی شعر	
۸	صامت‌ها: د ن چ ن ن د مصوت‌ها: آ ای اُ اَ اِ اِ اِ
۹	حالت شادی و نشاط
۱۰	گیز / U _
۱۱	الف)عروض
ب)مصرع	
۱۲	رعا / ما ، حروف مشترک: ا
۱۳	بینش / آفرینش ، (مصوت و صامت) قاعده ۲
زیبا شناسی	
۱۴	بیت الف (تکرار واژه یاد)
۱۵	ضبا و هوا
۱۶	الف)خار، خال : متوازن
ب)بدانند، شناسند : متوازی	پ)الست، بست، شکست : متوازی
۱۷	الف)نادرست
ب)درست	
۱۸	سجع های موجود در بیت متوازن یا متوازی هستند.
۱۹	الف)ملامت و سلامت : جناس ناقص اختلافی
ب)دیدم، دیدن : جناس ناقص اختلافی	ب)میری، میری : جناس تام
نقد و تحلیل نظم و نثر	
۲۰	کنایه : جبه و کرده ای کنایه از شادمان بودن مصراع دوم بیت سوم کنایه از سکوت کردن مصراع اول بیت چهارم کنایه از سربلندی تشبیه:بیت اول: لب به گل بیت دوم:انسان به گل بیت سوم:تامل و اندیشه به بند گردن تشخیص:بیت چهارم:جور فلک مثل : مصرع دوم بیت چهارم

